

การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

The Development of The Experience High-Scope Approaches Combined With Questioning Method to Promote on Creative Thinking and solving Ability of Early Childhood

ยุภาวดี พรหมเสถียร¹ นีราศ จันทราจิต² และกัลยารัตน์ หัสโรค์³

Yupaeadee Promsatien¹ Nirat Jantharajit² and Kanyarat Hassaro³

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต^{1,3}

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม²

Faculty of Education, Pitchayabundit College^{1,3} Faculty of Education, Nakhonphanom University²

Corresponding author E-mail : paddych19.msu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ครูสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน 2) กลุ่มทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 19 คน โรงเรียนบ้านโคกศรีสำราญวังหน้าผา 3) กลุ่มทดลองจริง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 14 คน โรงเรียนบ้านหลุมหวายป่าขามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามจำนวน 15 แผน 4) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 8 ข้อ 5) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 10 ข้อ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Wilcoxon signed rank test ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่มีคุณภาพ พบว่า ควรมีการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ให้อยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นเผชิญปัญหาหาคำถาม 3) ขั้นปฏิบัติ 4) ขั้นสรุปและประเมินความรู้ รวมทั้งมีผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามของผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรากฏว่าคุณภาพรายแผนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.64/ 82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

(3) นักเรียนที่เรียนโดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) นักเรียนที่เรียนโดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ; ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to develop learning experience management based on high-scope approaches combined with questioning method effectively, 2) to study the efficiency of learning experience management based on high-scope approaches combined with questioning method for early childhood level 2 at the established requirement efficiency of 80/80, 3) to compare problem solving abilities of learners, between before and after learning based on that approach, and 4) to compare creative thinking of learners, between before and after learning based on that approach. The sample and target participants were consisted of : 1) the informant group for interviewing of 3 teachers from concerned schools, 2) the trying out group of 19 early childhood level 2 in Bankoksrisumranwanghnaphaschool, and 3) the experimental group with 14 early childhood level 2 in Banloopwaipakhamschool. The research instruments were comprised of ; 1) observing form for the classroom learning management, 2) interviewing form for kindergartners, 3) plans for experience learning management based on high-scope approaches combined with questioning method for 15 plans 4) a 8 - item of performance test for problem solving ability, and 5) a 10 - item of performance test for creative thinking. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and Wilcoxon signed rank test was employed for testing hypotheses.

The results of study were as follows: (1) The results of develop of the experience learning management based on high-scope approaches combined with questioning method effectively was composed of 4 steps, they were : 1) Preparing step, 2) Confronting problems and question step, 3) Learning performance, and 4) Concluding and assessing of knowledge. Whereas, the result of evaluating for the quality and appropriateness of learning management by experts for each plan were at a high to highest level, and result for overall plans was at a high level. (2) The efficiency of learning management based on high-scope approaches combined with questioning method to effective for early childhood 2, had the efficiencies of 84.64/ 82.14, which higher than the established criterion of 80/80. (3) The students who learned based on high-scope approaches combined with questioning method showed higher of problem solving abilities than before learning, at the .05 level of significance and (4) The students who learned based on high-scope approaches combined with questioning method showed higher of creative thinking than before learning, at the .05 level of significance.

Keywords : Experience learning management based on High-scope Approaches Combined with Questioning Method ; Problem solving ability ; Creative thinking

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดจุดมุ่งหมายให้เด็กอายุ 3-6 ปี มีความพร้อมในการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ ซึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นต้องการให้เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ [1] ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้สำหรับเด็กปฐมวัยควรยึดหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในแต่ละวัยเป็นสำคัญ เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพของเด็กที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่ผ่านการเล่น เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริมประกอบด้วย การสังเกต การฟัง การคิด การแก้ปัญหา และภาษา เด็กควรได้รับการชี้แนะให้รู้จักคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ รอบตัว เด็กได้มีโอกาสสำรวจ ค้นคว้า ทดสอบ ทดลองวัตถุสิ่งของที่เป็นของจริง สิ่งที่เลียนแบบของจริงและสิ่งของที่ไม่มีรูปแบบชัดเจน ตลอดจนฝึกให้เด็กได้คิดวางแผน คิดตัดสินใจหรือคิดแก้ปัญหาในเรื่องที่ง่าย ๆ ด้วยตนเอง แสดงจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ออกมาเป็นภาพวาดหรือบอกเล่าเรื่องราวตามความสามารถของวัย [2]

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มุ่งให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำด้วยสื่อกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อพัฒนาความสามารถ ในด้านการคิดของเด็กปฐมวัยซึ่งผู้ริเริ่มแนวคิดนี้คือ ดร.เดวิด ไว คาร์ด ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 การสอนแบบไฮสโคป มีพื้นฐานแนวคิด มาจากทฤษฎีของเพียเจต์ว่าด้วยพัฒนาทางสติปัญญา ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติที่เด็กสามารถสร้างความรู้ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ (Constructive process of learning) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำของตน เด็กจะได้รับการกระตุ้นจากครูให้คิดนำ อุปกรณ์มากระทำหรือเล่นด้วยการวางแผนการทำงาน แล้วดำเนินตามแผนที่วางไว้ตามลำดับพร้อมแก้ปัญหาและทบทวนงานที่ทำด้วยการทำงานร่วมกันกับเพื่อนเป็นกลุ่ม โดยมีครูคอยให้กำลังใจ ตั้งคำถาม สนับสนุน และเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กต้องเรียนรู้ โดยที่ครูจะเป็นคนเตรียมอุปกรณ์ให้กับเด็กและกระตุ้นให้เด็กพัฒนาและดำเนินกิจกรรมและการแก้

ปัญหาอย่างกระตือรือร้น โดยใช้หลักปฏิบัติ 3 ประการ คือ การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

การปฏิบัติ (Do) คือการลงมือกระทำตามแผนที่วางไว้ เป็นส่วนที่เด็กได้ร่วมกันคิด แก้ปัญหาตัดสินใจและทำด้วยตนเอง เป็นส่วนที่เด็กได้มีการพัฒนาการพูดและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสูง การทบทวน (Review) เป็นช่วงที่ได้งานตามจุดประสงค์ ช่วงนี้จะมีการอภิปรายและเล่าถึงผลงานที่เด็กทำเพื่อทบทวนว่าเด็กสามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงแผนอย่างไร และชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างแผนกับการปฏิบัติ และผลงานที่ทำ รวมถึงการเล่าประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอนแบบไฮสโคป สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทุกกิจกรรม เพราะกระบวนการและวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเปิดกว้างมีการคิด การปฏิบัติ ตามวงจรของการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน[3]

คำถามมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดประสบการณ์เพราะส่งเสริมให้เด็กได้คิดเกิดการเรียนรู้กระตุ้นการคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คำถามที่ดีจะช่วยกระตุ้นปลุกเร้าความสนใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการสอนอย่างทั่วถึง อีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูกับผู้เรียนด้วยการสื่อสารสองทางนอกจากนี้คำถามที่ดีจะช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบและประเมินทัศนคติความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ผู้สอนทำการถ่ายทอดไป [4] นอกจากนั้นการใช้คำถามของครูยังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ครูจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นวิธีการที่ได้ผลมากในการฝึกเด็กให้มีความคิดถ้อยแถลงหรือความคิดหลายทิศทางคำถามที่ครูจะใช้กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กควรเป็นคำถามที่เน้นการคิดคำถามปลายเปิดเป็นคำถามที่กระตุ้นเร้าวัยวุฒิความรู้สึกลึกทำให้เกิดความคิดจินตนาการและพัฒนาทักษะในการหาคำตอบ ขณะใช้คำถามครูควรสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ผ่อนคลาย ไม่ปิดกั้นความคิดของเด็ก ที่สำคัญควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถามและผู้ตอบคำถาม เพื่อตอบสนองความต้องการในช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว [5]

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทผู้เรียนมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ก่อนเรียนและหลังเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนและครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 คน นักเรียน รวม 145 คน
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาบริบทและสภาพปัญหา รวมถึงข้อมูลพื้นฐานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนบ้านตาด จำนวน 3 คน
3. กลุ่มทดลองใช้การจัดประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านโคกศรีสำราญวังหน้าผา อำเภอเมืองอุดรธานี จำนวน 19 คน
4. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านหลุมหวายป่าขาม อำเภอเมืองอุดรธานี จำนวน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยตามวิธีการของการวิจัยและพัฒนา (R&D) รวม 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1

การศึกษาสภาพปัญหา ข้อมูลพื้นฐานการปฏิบัติการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ระยะที่ 2 ทดลองใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง
2. แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
3. แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามจำนวน 15 แผน ใช้เวลาเรียน 22 ชั่วโมง
5. แบบวัดความสามารถการแก้ปัญหา เป็นแบบประเมินการปฏิบัติให้คะแนนแบบรูบริกส์ จำนวน 8 ข้อ
6. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบประเมินการปฏิบัติให้คะแนนแบบรูบริกส์ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกรอบการวิจัยและพัฒนา (R&D) รวม 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ข้อมูลพื้นฐานการปฏิบัติการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงาน นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ถึงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รวมทั้งสังเกตผู้เรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. สัมภาษณ์ครูผู้สอน ถึงปัญหาในการจัดประสบการณ์วิธีการจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ในบริบทการเรียนของผู้เรียน

ระยะที่ 2 ทดลองใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกศรีสำราญวังหน้าผา

2. ศึกษากลุ่มทดลองใช้ถึงระดับความสามารถในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมสิ่งแวดลอมในการจัดการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง หน่วยการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว ทั้งหมด 15 แผน รวมเวลาเรียน 22 ชั่วโมง

4. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อประเมินผลนักเรียน

ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียน จากวิทยาลัยพิจิตรภูมิทิศ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหลุมพวยป่าขาม

2. ศึกษากลุ่มตัวอย่างถึงระดับความสามารถในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมสิ่งแวดลอมในการจัดการเรียนรู้

3. ทำการประเมินความสามารถของนักเรียน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนจัดกิจกรรมตามแผน

4. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว ทั้งหมด 15 แผน รวมเวลา 22 ชั่วโมง

5. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อประเมินผู้เรียนอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และผลการสังเกตกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมสร้างสรรค์ของผู้เรียน หน่วยการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว พร้อมผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองใช้การจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม โดยใช้สูตร E_1/E_2 ซึ่ง E_1 ได้จากคะแนนพฤติกรรมระหว่างเรียนและใบงาน และ E_2 ได้จากคะแนนการประเมินหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการคำนวณค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed rank test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed rank test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 พบว่า

1.1 นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านหลุมพวยป่าขามยังมีความพร้อมการจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีความต้องการในการเสริมสร้างความสามารถแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงขึ้น

1.2 ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นเผชิญปัญหาซักถาม 3) ขั้นปฏิบัติ 4) ขั้นสรุปและประเมินความรู้

1.3 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญผลประเมินรายแผนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.09-4.52 และผลการประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

2. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม สารที่ควรรู้ ธรรมชาติรอบตัว ระดับชั้นอนุบาล 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.64/82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูง

กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ ชรรษาติออบตัว ชั้นอนุบาล 2 พบว่า มีกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นเผชิญปัญหาซักถาม 3) ขั้นปฏิบัติ 4) ขั้นสรุปและประเมินความรู้ และเมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน รวมเวลาเรียน 22 ชั่วโมง เสนอผู้เชี่ยวชาญ ประเมินคุณภาพและความเหมาะสม พบว่าผลการประเมินรายแผนมีค่าตั้งแต่ 4.09-4.52 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและค่าเฉลี่ยรวมทุกแผนมีค่าเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมาก การปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบของสถานการณ์ปัญหา ด้วยกระบวนการปฏิบัติจริง ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการสร้างความหมายของเหตุการณ์ที่ปฏิบัติ กระทำด้วยตนเอง ทำให้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์และคุณค่าเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ผู้เรียนให้ส่งผลต่อความสามารถการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม ชั้นอนุบาล 2 มีประสิทธิภาพ 84.64/ 82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนจากกิจกรรมระหว่างเรียน ที่ประกอบด้วยใบงานและคะแนนประเมินท้ายแผน จำนวน 5 แผน คิดเป็นร้อยละ 84.64 และคะแนนจากการประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.14 แสดงว่าแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม ได้ผ่านกระบวนการออกแบบและจัดทำบนเงื่อนไขหลักการการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป ซึ่งจะต้องเน้นการปฏิบัติ

(Active learning) ที่มุ่งเน้นให้กระทำการผ่านปฏิบัติจริง และใช้กิจกรรมหลากหลายช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านช่องทางที่แตกต่างน่าสนใจ เหมาะกับบริบทของผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมการอ่าน พูด เขียน การคิดจินตนาการ การใช้คำถาม การอภิปราย และการร่วมกันคิดหาคำตอบหรือความรู้ใหม่ โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการจัดการที่มีความหมาย เพื่อเก็บเกี่ยวความคิมนำมาเชื่อมโยงเป็นองค์ความรู้ของตนเอง [7] รวมทั้งการใช้คำถามมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดประสบการณ์ เพราะส่งเสริมให้เด็กได้คิดเกิดการเรียนรู้กระตุ้นการคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คำถามที่ดีจะช่วยกระตุ้นปลูกฝังความสนใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการสอนอย่างทั่วถึงอีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูกับผู้เรียนด้วยการสื่อสารสองทาง นอกจากนี้การใช้คำถามที่ดีจะช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบและประเมินเจตคติความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ผู้สอนทำการถ่ายทอดไป [4]

3. นักเรียนที่ได้รับแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป ร่วมกับการใช้คำถาม มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ปรากฏผลการวิจัยเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมผ่านการปฏิบัติจริง (Active learning) ด้วยความพยายามและตั้งใจ โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนแต่ละคนมีอิสระในการคิดกิจกรรมการปฏิบัติด้วยตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นผ่านคำถามที่ครูถาม และมีครูผู้สอนคอยป้อนข้อมูลที่ถูกต้องกับกับนักเรียน ซึ่งกระบวนการเรียนอาจปรับเปลี่ยนตามเป้าหมายของงานที่กำหนดและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละสถานการณ์การเรียนรู้ โดยมีเงื่อนไขของการเรียนรู้แบบร่วมมือเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในบางกรณีของการเรียนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวระหว่างการปฏิบัติ และอภิปรายเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของคำตอบร่วมกัน การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติอาจจำเป็นต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนแต่ละคนได้สำรวจข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง และเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานในกลุ่ม รวมทั้งมีบรรยากาศทางสังคมและการร่วมมือกัน เพื่ออธิบายการมุ่งเน้นผลงานเป็นเป้าหมายสำคัญ [8] ประกอบกับการนำหลักการใช้คำถามมาใช้สนับสนุนให้นักเรียนได้ระดมความคิดและอภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วม

กัน ซึ่งจากรายงานการวิจัยของ Churaporn Phisuthsupharit [9] พบว่าคำถามปลายเปิดเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ลักษณะคำถามดังกล่าวกระตุ้นให้เด็กได้คิด การสังเกต การแก้ปัญหา และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นอย่างดี

4. นักเรียนที่ได้รับแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์บูรณาการตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้เนื่องจากกระบวนการจัดประสบการณ์บูรณาการตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม เป็นการจัดประสบการณ์บูรณาการกิจกรรมที่เน้นความสำคัญของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านกิจกรรมเสริมประสบการณ์และมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เด็กได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ซึ่งใน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องมีแรงสนับสนุนจากสุนทรียะ ดังที่ Wirun Thangchareon [10] ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลมีสุนทรียะหรือมีปฏิกิริยาต่อความงามทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัตถุ เหตุการณ์ สิ่งเหล่านี้มีสภาพเป็นแรงบันดาลใจที่จะกระตุ้นความรู้สึก กระตุ้นการรับรู้ และพัฒนาความรู้สึกนึกคิดไปสู่การแสดงออก การสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ดังรายงานการวิจัยของ Suwana Khonthong [11] พบว่าพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะมีสูงมาก ตั้งแต่อายุ 4 ปีขึ้นไป เด็กในวัยนี้จะเต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น และจินตนาการ แต่เมื่ออย่างเข้าอายุ 8 - 9 ปี พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะลดต่ำลง และจะต่ำลงอีกช่วงหนึ่งประมาณอายุ 13 - 14 ปี ซึ่งหากเด็กได้รับการพัฒนาตั้งแต่ในระยะแรกๆ จะทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ และได้มีการพัฒนาเป็นอย่างดี คุณภาพของเด็กจะดีในอนาคต [12] ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก โดยให้มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาติดต่อกันถึงขั้นระดับสูง ซึ่งความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ฝึกฝน และฝึกปฏิบัติที่ถูกวิธี และยิ่งส่งเสริมให้เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ได้เท่าใด ก็ยิ่งเป็นผลดีมากชิ้นเท่านั้น [13]

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้สอนควรนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามขั้นตอนกิจกรรมเพื่อให้เกิดความหลากหลายและแปลกใหม่

1.2 ผู้สอนที่ใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถาม ควรเตรียมความพร้อมในบทบาทของตนเอง โดยศึกษารายละเอียดขั้นตอนการจัดกิจกรรมก่อนจัดการเรียนรู้

1.3 ในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามแต่ละขั้นตอน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน

1.4 ผู้สอนควรมีวิธีการเสริมแรงที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด Executive Function แนวคิดของ Waldorf หรือแนวคิดของ Montessori

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับการใช้คำถามที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของผู้เรียน

2.3 ควรนำแนวคิดไฮสโคป และแนวคิดการใช้คำถาม ไปประยุกต์ใช้กับการใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ ทัศนียภาพ ปัญญา หรือ Constructivist theory เพื่อพัฒนาทักษะทางสติปัญญาของผู้เรียนเพิ่มขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ที่สนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] Ministry of Education. (2017). **The Elementary Education Curriculum 2017 for children 3-6 Years.** Bangkok : Printing Agriculture Cooperatives of Thailand.
- [2] Office of the Private Education Commission. (2003). **The Experience Management Plan of the Pre-primary Level.** Bangkok : Teacher's council publishing.
- [3] Phatcharin Pholyothin.(2000). **Learning of Thai Preschool Children : According to High Scope Concepts.** Bangkok : National Institute for Education for Early Childhood : Office of the National Education Commission.
- [4] Witthayathorn Thorkeaw. (2000). "Questioning and Answering Techniques," **Malaria Journal**, 35(1) , 28-31; January-February.
- [5] Jintana Preedanana. (2003). **Brain Development Questions.** Bangkok : Thammarak.
- [6] Hall, Gene E., Linda F. Quinn, & Donna M. Gollnick. (2014). **Introduction to Teaching : Making a Difference in Students Learning.** Thousand Oaks, CA : SAGE, Publication ;Inc.
- [7] Sparks-Langer, Georgea M. Alena J. Starko, Marvin Pasch, Wendy Burke, Christella D. Moody,& Trevor G. Gardner. (2004). **Teaching as Decision Making : Successful Practices for the Secondary Teacher.** Upper Saddle River, NJ : Pearson Education.
- [8] Cohen, Louis, Lawrence Manion, Keith Morrison, & Dominic Wyse. (2010). **A Guide to Teaching Practice.** 5th ed. London :Routledge.
- [9] Churaporn Phisuthsupharit. (1994). **The Study of Observation Ability of Early Childhood which Parents Use the Set of Knowledge Promotion for Parents."Invite to talk, to Sing and to Play".** Master's thesis. Bangkok : Srinakharinwirot University Prasarnmit.
- [10] Wirun Thangchareon. (1996). **Art Education.** 2nd ed ition. Bangkok : Odeon Store
- [11] Suwanna Khonthong. (2004). **Alternative : The effects of art activities with classical music on young children creativity.** Early Childhood Education Thesis. Bangkok : Srinakharinwirot University Prasarnmit
- [12] Arree Phanmanee. (1994). **Creativity.** Bangkok : 1412 Publisher.
- [13] Waraporn Rakwijai. (1992). **Early Childhood Parenting.** Bangkok : Saengsil Printing,